

تا امروز کتابی به عظمت شاهنامه نداشته‌ایم

25 اردیبهشت 1401

آیین بزرگداشت **حکیم ابوالقاسم فردوسی** و پاسداشت زبان‌پاریسی شب گذشته (شنبه 24 اردیبهشت ماه) با حضور وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، استاندار خراسان رضوی، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی و جمعی از استادان دانشگاه و علاقه‌مندان در تالار خواجه‌نصیرالدین طوسی دانشکده علوم دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد.

در این مراسم نشان عالی فرهنگی هنری فردوسی، از سوی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری به حسن نوالفقاری حماسه‌پژوه، افشین علا، حماسه‌سرا، رضا عالی‌زاده، مشاور فرمانده قرارگاه پایگاه عملیاتی مبارزه با کرونا، اصغر عبدلی، فناور و سازنده **واکسن کووایران برکت** و محمدکاظم کاظمی، شاعر و نویسنده افغانستانی ساکن مشهد اعطا شد.

در ابتدای این مراسم دبیر علمی پژوهشی جشنواره «پیام شاهنامه، پایدگی زبان پارسی» گفت: روزی که نخستین بار در نخستین بزرگداشت حافظ اعلام کردند که در مشهد هم قرار است سالروز فردوسی بزرگ را برگزار کنیم، باور نمی‌کردم که پس از 24 سال این اتفاق با این شکوه برگزار شود. به‌ویژه در 4 یا 5 سال گذشته که روز پاسداشت زبان فارسی هم به همین تاریخ اضافه شده شکوه این روز بیشتر شده است.

محمدجعفر یاحقی درباره عظمت شاهنامه گفت: فردوسی خودش زبان فارسی و فرهنگ ایران است و شاهنامه بزرگ‌ترین اثر و قدیمی‌ترین اثر زبان فارسی است. تا امروز کتابی به عظمت شاهنامه چه از نظر کمی و چه کیفی نداشته‌ایم. شاهنامه شناسنامه قوم ایرانی و آریایی است و همه ارزش‌هایی که نیاکان ما در قرون مختلف حاصل کرده بودند را در خود جای داده است؛ چراکه تمام شئون ما در آن انعکاس پیدا کرده و امروز سرافرازیم که از روی این کتاب می‌توانیم خود را بشناسیم.

وی افزود: آنچه در شاهنامه آمده از اعتقاد و باور است، صدای توحید، وحدانیت یزدان و ایزد پاک در آن به گوش می‌رسد. کتابی که با خدا آغاز و با دین خاتمه پیدا می‌کند کتاب بزرگی است. دکتر پاپلی یزدی کتابی نوشته‌اند با عنوان «حمد و ثنای پروردگار در شاهنامه» و در آن به توحید و وحدانیت خدا در شاهنامه پرداخته‌اند، همین‌طور کتاب «جهان‌بینی و حکمت فردوسی» که با مضمون توحید و خردمندی و خدادوستی و خداپرستی است. **کتاب** «دانش و خرد فردوسی» هم همه‌اش ادبیات منتخب شاهنامه براساس عقلانیت و اعتقاد است.

یاحقی با بیان این‌که فردوسی کهنسال‌ترین شاعر شیعه مذهب ماست، ادامه داد: از این جهت سخت به او افتخار می‌کنیم چراکه حتی شاعران پس از فردوسی هم به تشیع منتسب نیستند اما فردوسی از قوی‌ترین شاعران شیعی است. علاوه بر این، شاهنامه دارای تعلیمات زیادی است از صلح و مدارا تا دوستی و همزیستی مسالمت‌آمیز با ملل مختلف و رحم بر دشمنان همچنین باورهایی که به زندگی مسالمت‌آمیز انسان کمک می‌کند و پرهیز از دروغ و یاری به دیگران و انواع و اقسام موضوعاتی که اگر امروز تنها فهرست مضامین اخلاقی و انسانی آن را جمع کنیم خودش یک کتاب می‌شود.

دبیرجشنواره «پیام شاهنامه، پایدگی زبان پارسی» اظهار کرد: شاهنامه به جهات مختلف انسانی اشاره دارد، در این کتاب با عظمت یک کلمه ضد اخلاق و عفت وجود ندارد، در خیلی از بخش‌ها فردوسی

می‌توانست عریان صحبت کند اما همه جا با عفت‌کلام همه چیز را روایت کرده است. بخش‌هایی از اشعار سعدی را نمی‌توان در کلاس‌های درس امروزی خواند اما شاهنامه این‌گونه نیست. علاوه بر این به جرات می‌توان گفت نیمی از اخلاقیاتی که سعدی به آن‌ها اشاره کرده برگرفته از شاهنامه است. سعدی مروج اخلاق و فرهنگ ماست اما من کمتر شاعری را دیده‌ام که از تعلیمات فردوسی الهام نگرفته باشد. محمدجعفر یاحقی با اشاره به این‌که شاهنامه مسائل امروزی را مطرح کرده، افزود: در قسمت‌های پسین شاهنامه به بیمه کشاورزی اشاره شده. او می‌گوید اگر بعد از خشکسالی کشاورزان آسیب دیدند، دولت موظف است به آن‌ها کمک کند پس کتابی با عظمت و سلامت و دقت شاهنامه نیاز امروز ماست. هزار سال از عمر شاهنامه گذشته و زبان پارسی تحول پیدا کرده، وظیفه ما این است که این زبان را با هنرهای مختلف به‌روز کنیم. شاهنامه حامل و حامی زبان پارسی است اگر فردوسی نبود، زبان پارسی را داشتیم اما نه این‌گونه. بخش زیادی از درخشندگی، تاللو، و استحکام زبان پارسی امروزه مدیون فردوسی است. فرهنگ امروز ما تکیه بر چنین پشتوانه غنی و نیرومندی دارد.

یاحقی با اشاره به جشنواره «پیام شاهنامه، پایداری زبان پارسی» بیان کرد: مساله زبان پارسی مساله بزرگی است؛ بنابراین از سال گذشته از دانشمندان و سخنوران مختلف در داخل و خارج از کشور خواستیم مقالات مختلفی را بفرستند که اکنون 75 مقاله مختلف قرار است چاپ شود؛ همچنین طی این هفته 30 سخنرانی مجازی و حضوری خواهیم داشت که 8 تا 10 شب خواهند بود. این هفته هم میزگرد آسیب‌شناسی زبان فارسی را برگزار خواهیم کرد و درنهایت امیدواریم این همایش بتواند به گوشه‌ای از وظیفه سنگین خود عمل کند.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان‌رضوی در ادامه‌ی مراسم گفت: بعد از دکتر یاحقی صحبت کردن در خصوص فردوسی سخت است اما در مورد معجزه‌ی شاهنامه کتاب‌های بسیاری نوشته شده و نوشته خواهد شد. هنوز جای زیادی دارد که ما دکتترین روابط خارجی، دکتترین اقتصاد، دکتترین جامعه‌شناسی و.. را بر اساس شاهنامه بنویسم و آن را در دانشگاه‌هایمان تدریس کنیم. جای دارد که شاهنامه در دروس علوم سیاسی گنجانده و تدریس شود.

محمد حسین‌زاده عیش‌آبادی با اشاره به برنامه‌های هفته بزرگداشت فردوسی افزود: آنچه امسال در بزرگداشت حکیم توس در حال اتفاق است که امروز آیین آغازین آن را جشن می‌گیریم برنامه‌های علمی، فرهنگی و هنری گوناگونی در سطح شهر است. یکشنبه عصر ویژه برنامه مفصلی در آرامگاه فردوسی خواهیم داشت که تا حماسه فتح خرمشهر یعنی 3 خرداد هر شب ادامه خواهد داشت. نقالی، شاهنامه خوانی، و تئاتر و.. بخشی از این برنامه‌ها هستند. همچنین در مدارس و مساجد برنامه‌هایی خواهیم داشت. نسل جدید نیازمند زبان روز است و باید با ابزار هنر آرمان فردوسی را به آن‌ها منتقل کنیم.

وی همچنین درباره اهدای نشان فردوسی گفت: این نشان در چهار حوزه خواهد بود. بخش اول شاهنامه‌شناسی برای افرادی که عمری تلاش کرده‌اند فردوسی را بشناسند و بشناسانند. بخش دوم در حماسه‌سرایی به این معنی که فردوسی آرمانی داشت که از سوی آن بزرگترین حماسه‌سرایی جهان شد بنابراین می‌خواهیم ببینیم در طی سال چه کسانی راه او را در حماسه‌سرایی ادامه داده‌اند. بخش سوم حماسه‌سازی است. رستم سیاوش، کاوه، فریدون و.. حماسه‌سازها هستند. جدای از مرزبانی که هنر هزارساله فردوسی است، او در مرزبانی جغرافیایی ایران هم با کاشتن نهال عزت نقش داشته، پس حماسه‌سازانی که در حوزه فرهنگی، علمی اجتماعی در حوزه صیانت از آب و خاک ایران هم‌قدم فردوسی هستند باید مورد تقدیر قرار بگیرند علامه جوادی در این خصوص گفته‌اند: ما حماسه زیاد داریم اما حماسه‌سرا کم. بخش چهارم هم حوزه بین‌الملل است و مربوط به کسانی است که کمک

می‌کنند آرمان فردوسی در جهان دیده شود که ابتدا به کشورهای حماسه و پس از آن به دیگر کشورها هم خواهد رسید.

زبان فارسی زبان علم است

این استاد دانشگاه تاکید کرد: رهبر معظم انقلاب فرمودند «جامعه ایران بر دو رکن رکن استوار است یک دین مبین اسلام و بعد زبان فارسی». هر کدام از این دو رکن آسیب ببیند هویت ایران آسیب دیده است. می‌خواهم به مسئولان دانشگاه فردوسی پیشنهادی بدهم، زمانی که به مجمدحسین هیکل، روزنامه‌نگار سرشناس مصری گفتند چرا وقتی اسلام وارد جامعه‌ی مصر شد ما مصری‌ها و حتی مردم سوریه و لبنان و.. که زبانمان قبطی بود عرب‌زبان شدیم ولی زبان مردم ایران عوض نشد؟ حسین هیکل جواب کوتاه و خوبی داد و گفت: «زیرا ما فردوسی نداشتیم»

مقیسه افزود: گویندگان نقش بزرگی در گسترش و ایستادگی این زبان دارند، فردوسی با شاهنامه‌اش از این زبان دفاع کرده. ما در این کشور به همت بزرگان و سرآمدان باید این زبان را به جایگاهی برسانیم که زبان علم شود. می‌دانیم که برخی از زبانهایی که صد میلیون گویشگر در دنیا دارند زبان علمی نیستند، اما زبان فارسی زبانی بوده که دانشمندان ما ثابت کرده اند این زبان علم است چراکه حکمت، الهیات، فلسفه، روانشناسی، روانکاوی و.. را درخودر پرورانده است.

در حاشیه این مراسم نیز 8 همانندسازی از نسخه‌های شاهنامه فردوسی که در مرکز نسخ خطی کتابخانه آستان قدس رضوی نگهداری می‌شود، به نمایش گذاشته شد.